Bat. Gen.
VI
370

300

WIJNKEURINGEN

IN

NEDERLANDSCH-INDIË.

BATAVIA
JAV. BOEKH. & DRUKKERIJ,
1897.

51 hal.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 30-06-2016
Nomor Induk : 991/PN-Museum/2016
BIB-ID : 0010-32597160
ITEM-ID : 020008221 2
ASAL : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI, 310

WIJNKEURINGEN

IN

NEDERLANDSCH-INDIË.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

BATAVIA
JAV. BOEKH. & DRUKKERIJ,
1897.

BAT. GENOOTSCHAP VAN KENW

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

WIJNKEURINGEN

IN

NEDERLANDSCH-INDIË.

Lang heb ik geaarzeld om mijne idieën op papier te zetten over in Nederlandsch-Indië plaats hebbende keuringen en over de wijze waarop de taak van keuren door daartoe aangewezen commissies wordt opgevat; plichtbesef heeft evenwel den doorslag tot mijn besluit daartoe gegeven, aangezien ik overtuigd ben den handel daarmede een dienst te bewijzen.

Ik zal mij bepalen met het bloot wêergeven van feiten zonder daarbij de waarheid in het minst te kort te doen, hier en daar met bijvoeging van mijne opinie, het aan den lezer overlatende zijne conclusies daaruit te trekken.

Ik heb hier meer speciaal het oog op de keuring van wijn voor de levering aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië.

In de eerste helft van Mei uit Europa teruggekeerd, heb ik mij, aangezien ik borg ben voor bedoelde levering, persoonlijk willen overtuigen van de wijze waarop hier eene dergelijke keuring plaats heeft en laat ik hieronder een verslag daarvan volgen.

Keuring van de commissie in eerste instantie, bestaande uit de heeren G. P. J. THEUNISSEN, dirigeerend officier van ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zondheid 2e kl., B. FRIJLINK, militair apotheker 1e kl., H. A. ENGERINGH, kapitein van de militaire administratie, op 29 Mei 1897 's morgens te $9^1/_2$ uur.

Niettegenstaande de keuring was aangezegd tegen 9 uur, verschijnen de Heeren van de commissie eerst te $9^1/_2$ uur.

Van de door den leverancier aangebodene partij van 500 kisten worden door de commissieleden een 10tal kisten aangewezen, welke kisten worden afgezonderd, ten einde daaruit een 6tal flesschen uit te zoeken.

Vóór men evenwel met een en ander gereed is en vóór men zoover is, dat de flesschen kunnen worden geopend, is het ongeveer 11 uur geworden.

Den tusschentijd hebben de heeren commissieleden met *rooken* doorgebracht.

Te ongeveer 11 uur begint het proeven.

Het resultaat van dat proeven is dat de heeren commissieleden den wijn onaangenaam van smaak en nasmaak vinden en daarop den wijn *op den smaak* afkeuren.

Ik heb van ieder der zes daarvoor disponibele flesschen meegeproefd, doch ik heb niets van een onaangenamen smaak noch nasmaak bespeurd; *ik had echter niet gerookt.*

Ik kan niet nalaten terloops melding te maken van een zeer eigenaardige opmerking tijdens de keuring door één der commissieleden, den dirigeerend officier van gezondheid 2e kl. G. P. J. THEUNISSEN.

Toen ik namelijk aan de Heeren commissieleden te kennen gaf dat ik den wijn goed vond en de wijn mij niet onaangenaam smaakte, volgde daarop de opmerking van genoemden Heer *dat ik den wijn toch ook niet lekker scheen te vinden, daar ik dien weder uitspuwde en niet inslikte.*

Nu vraag ik mij af of het niet treurig is dat een lid van de commissie, dat met wijn*proeven* is belast, niet eens weet hoe het wijn*proeven* behoort te geschieden.

Aan een dergelijk lid worden door de Regeering van Nederlandsch-Indië zulke groote belangen toevertrouwd!

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Een ander lid van de commissie, de Heer B. FRIJLINK, liet op mijne opmerking dat ik den smaak goed vond, het antwoord volgen, *dat zulks eene kwestie van smaak was.*

Keuring van de commissie in tweede en hoogste instantie, bestaande uit de Heeren W. BÉDIER DE PRAIRIE, Hoofdintendant, G. B. LOWE, dirigeerend officier van gezondheid 1e kl., J. H. SCHMIDT, dirigeerend apotheker 1e kl., op 10 Juni 1897 's morgens te 9 uur.

Op de zelfde wijze als hierboven aangegeven worden een zestal kisten aangewezen en daaruit een zestal flesschen voor de keuring uitgezocht.

Te ongeveer $10^1/_2$ uur is alles gereed voor de proefkuur.

Ook bovengenoemde commissieleden hebben zich niet van *rooken* onthouden.

Het resultaat van de proefkuur was, dat de commissieleden den smaak van den wijn onaangenaam en zuurachtig vonden met een onaangenamen nasmaak, en dat de wijn bij gevolg in tweede instantie *op den smaak* werd afgekeurd.

Wederom heb ik van de 6 daarvoor aangewezen flesschen meêgeproefd, doch niets onaangenaams in den smaak gevonden; *ik had echter niet gerookt.*

Ziedaar het verloop van eene keuring van wijn in eerste en tweede instantie naar waarheid weêrgegeven.

Een ieder zal het zeker met mij eens zijn dat eene dergelijke wijze van keuren niet den minsten waarborg oplevert voor het in acht nemen van de belangen van den aannemer.

De Regeering schrijft voor dat bij leveringen aan het Gouvernement op de belangen van den aannemer dient gelet te worden; ik beweer echter dat, waar gehandeld wordt op de wijze hiervoren beschreven, niet alleen *niet* gelet wordt op de belangen van den aannemer, maar deze daardoor schromelijk worden verwaarloosd.

In geen beschaafd land heeft eene keuring van wijn voor eene dergelijke levering alleen *op den smaak* plaats, en allerminst onder omstandigheden als hiervoren aangegeven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De analyse moet steeds tot leiddraad dienen en de smaak mag alleen influenceeren.

Wie ter wereld heeft 's morgens vroeg smaak voor wijn, en heeft men dien al, dan verliest men dien ongetwijfeld door het rooken.

Geen wijnproever in welk land ook zal het in zijn hoofd krijgen om zoo kort vóór het proeven te rooken.

Ik heb verschillende achtenswaardige en onbevooroordeelde personen van den door de voor het Gouvernement van Nederlandsch-Indië handelende commissie afgekeurden wijn laten proeven; van allen, zonder uitzondering, heb ik bericht gekregen dat zij niet alleen den wijn goed maar ook aangenaam van smaak vonden.

Wat moet men van eene dergelijke willekeurige behandeling van zaken denken?

In strijd met mijn aanvankelijk plan heb ik mijne brochure aangevangen met de behandeling van de afkeuring van wijn *alleen op den smaak*, aangezien de laatste partijen wijn alleen op den smaak zijn afgekeurd, in tegenstelling met de vóór dien tijd gevolgde methode, om de door den aannemer aangeboden wijn op de analyse af te keuren, op de deugdelijkheid van welke analyse, zooals verder blijken zal, geen staat valt te maken.

Ik zal dus nu bij het begin van de lijdensgeschiedenis aanvangen.

Den 22 Juli 1895 had de aanbesteding plaats voor de levering van rooden wijn ten behoeve van de departementen van Oorlog en Marine in Nederlandsch-Indië gedurende de jaren 1896, 1897 en 1898.

De Heer W. G. WIEDERHOLD was daarbij de laagste inschrijver en bedoelde levering werd dan ook aan hem toegewezen, onder borgtocht van den Heer J. F. J. KARTHAUS en mij.

Én de Heer KARTHAUS *én* ik hadden ons hiertoe bereid verklaard, dewijl wij in alle opzichten gunstige informaties

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hadden gekregen omtrent de firma ED. BLANCHY & Co. te Bordeaux, waarmede de Heer WIEDERHOLD voor de levering van wijn in relatie stond.

Genoemde firma, die uitgestrekte wijnbergen in de omstreken van Bordeaux bezit en in den wijnhandel, als zeer degelijk en eerlijk, algemeen geacht is, had zich bereid verklaard om volkomen zuiveren en deugdelijken rooden Bordeaux tafelwijn te leveren, geschikt voor bovenbedoelde levering aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië.

Op grond van de verkregen informaties omtrent het huis te Bordeaux, namen de Heer KARTHAUS en ik de borgstelling van den aannemer tegenover het Gouvernement van Nederlandsch-Indië dan ook met volkomen gerustheid op ons, vooral toch daar de tusschen den Heer W. G. WIEDERHOLD en het huis ED. BLANCHY & Co. overeengekomen prijs van levering van den wijn eerstgenoemde volkomen in staat stelde dien wijn aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië te leveren voor den prijs, waarvoor hij had ingeschreven.

Het spreekt van zelf, dat wij rekenden op eene behoorlijke en moreele opvatting van het met het Gouvernement van Nederlandsch-Indië aangegane contract.

Ik behoef dus niet te zeggen hoe èn de aannemer èn zijne borgen teleurgesteld waren, toen eene partij wijn door de firma ED. BLANCHY & Co. naar *Batavia* gezonden, aldaar afgetapt en door den aannemer geleverd, in 360 kisten à 48 flesschen en 160 kisten à 12 flesschen, op 5 Maart 1896 door de commissie, bestaande uit de heeren J. GOSLINGS, gewestelijk eerstaanwezend officier van gezondheid, B. FRIJLINK, eerstaanwezend apotheker bij het militair hospitaal te *Weltevreden*, en A. W. VAN DER MEER, kapitein-intendant, werd afgekeurd, en vervolgens die uitspraak in hooger beroep door de commissie, bestaande uit de heeren W. BÉDIER DE PRAIRIE, hoofd-intendant der Militaire administratie, J. DE KONINGH, chef over den geneeskundigen dienst, en E. POLAK, eerste laborant bij het scheikundig laboratorium te *Batavia*, werd

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bekrachtigd op grond, dat de kwaliteit van den wijn onvoldoende zou zijn, daar bij het *scheikundig* onderzoek zou gebleken zijn dat het gehalte van gesamentlijke zuren te hoog was, in de asch van den wijn te veel boorzuur aanwezig en de wijn niet van gelijke samenstelling was.

Vooral waren wij door deze afkeuring teleurgesteld, omdat wij niet konden begrijpen, noch gelooven dat de zoo gunstig bekende firma ED. BLANCHY & Co. slechten, onzuiveren wijn had gezonden.

Het behoeft wel niet gezegd, dat eene uitvoerige telegrafische correspondentie met genoemde firma het gevolg dezer afkeuring was, welke correspondentie, zooals ik wel vermoed had, slechts hare positieve verzekering, dat zij zuiveren en deugdelijken Bordeaux-wijn had gezonden, tot resultaat had, hetgeen ook later bleek uit de door haar toegezondene, vóór de afzending van den wijn naar *Batavia*, te Bordeaux gemaakte analyses.

De directe gevolgen dezer afkeuring, als toepassing van boeten door het Gouvernement, inkoop van wijn bij derden door het Gouvernement voor rekening van den aannemer tot belangrijk hoogeren prijs dan de inschrijvingsprijs, inkoop van anderen wijn bij derden door den aannemer tot verliesgevende prijzen enz. enz. wil ik hier voorbijgaan, aangezien een en ander voorkomt in een later in deze brochure te behandelen, aan den Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indië gericht rekest.

Echter mag nu reeds *wel* worden aangestipt, dat de Heer WIEDERHOLD zich de afkeuring van den wijn en de daardoor ontstane moeielijkheden zoozeer heeft aangetrokken, dat hij daarvan krankzinnig is geworden, en in het krankzinnigengesticht te *Buitenzorg* is moeten worden opgenomen, waaruit hij evenwel thans gelukkig weêr is ontslagen.

Daar ik mij bizonder voor den gang van zaken interesseerde, vooral toen de Heer WIEDERHOLD niet meer in staat was voor zijne belangen te waken, heb ik mij na boven-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bedoelde plaats gehad hebbende afkeuring volgens analyse persoonlijk herhaalde malen tot verschillende leden der beide commissies gewend om hun mijne bevreemding over deze afkeuring te kennen te geven, daar ik niet kon aannemen, dat de door de firma ED. BLANCHY & Co. gezonden wijn inderdaad ondeugdelijk en onzuiver was. Verder heb ik het scheikundige lid van de commissie in eerste instantie, den Heer B. FRIJLINK, zoowel persoonlijk, als door tusschenkomst van den kapitein-intendant A. W. VAN DER MEER verzocht mij in het bezit te willen stellen van de door genoemd lid verkregen analyse van de bewuste partij wijn, ten einde die naar Europa te kunnen zenden; echter tevergeefs, de analyse werd mij pertinent geweigerd omdat ik daarop volgens het contract geen recht had.

Verdere pogingen om in het bezit te komen van die analyse bleven vruchteloos.

Nu vraag ik mij af welke gegronde redenen er kunnen hebben bestaan om mij die analyse te weigeren; mij dunkt dat eene verongelijkte partij daarop wel degelijk *recht* heeft.

Niemand toch kan bezwaar hebben om eene door hem naar waarheid gemaakte analyse in handen van anderen te stellen!

Mij is zelfs bekend, dat de beide andere leden van de commissie in eerste instantie niet eens in kennis zijn gesteld met de analyse van het scheikundige lid.

Daaruit moet dus worden afgeleid, dat wat het scheikundig onderzoek van den wijn betreft, het niet de commissie is die beslist, maar het scheikundig lid van de commissie, dus één lid van de drie leden.

Ik zal mij niet verdiepen in de kwestie waartoe zoo iets ongerijmds aanleiding kan geven!

Waarom ik die analyse verlangde? wel om de eenvoudige reden dat ik daarin geen vertrouwen stelde en die aan het oordeel van deskundigen in *Europa* wilde onderwerpen.

Het eenige wat ik te weten ben gekomen, was dat de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

afkeuring van den wijn plaats had wegens de groote hoeveelheid boorzuur, die daarin was aangetoond, nl. 800 milligrammen per Liter wijn. Was dat boorzuur er niet in, werd mij verzekerd, dan zou de wijn goed zijn geweest.

Op mijn verzoek werd mij nog medegedeeld dat het onderzoek naar boorzuur plaats had door de wijnasch met zoutzuur wat zuur te maken en in de oplossing te onderzoeken of curcumapapier roodbruin wordt gekleurd, in welk geval zich boorzuur in de asch bevindt.

Dit, het eenige wat ik van de wijze van analyseeren te weten ben gekomen, knoopte ik goed in mijne ooren, reeds aanstonds overtuigd dat deze alhier gevolgde methode ondeugdelijk moest zijn, waar mij toch eene hoeveelheid van 800 milligr. boorzuur per Liter wijn ongeloovelijk voorkwam.

Tegenover de uitspraak van de beide commissies alhier, of liever van de beide scheikundige leden der commissies in eerste en tweede instantie, stond ik evenwel geheel machteloos, daar ik niet wist tot wien ik mij alhier voor eene beoordeeling van het kwantitatief boorzuur-onderzoek te wenden had.

Mij bleef dus niets anders over dan geduld te oefenen en te trachten deze zaak gedurende mijn aanstaand verblijf in *Europa* tot klaarheid te brengen, waarheen ik voornemens was den 13^{en} Mei 1896 te gaan.

Op 8 Juni 1896 te *Genua* aangekomen, stelde ik mij aldaar dadelijk per draad in verbinding met het huis ED. BLANCHY & Co. te *Bordeaux*, waarvan het gevolg was dat de Heer ED. BLANCHY mij naar *Parijs* tegemoet reisde.

Ik kan niet anders verklaren dan met den Heer ED. BLANCHY met veel genoegen te hebben kennis gemaakt, die bleek een zeer eerwaardig Heer van het echte fransche type te zijn.

Ik merkte al spoedig op met een eerlijk man te doen te hebben; hij verklaarde zich dan ook tegenover mij bereid om, wanneer door Europeesche deskundigen kon wor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

den aangetoond dat de door zijn huis gezonden wijn niet goed en zuiver was, alle schaden voor zijne rekening te nemen.

In de deskundigen in Indië scheen hij geen vertrouwen te hebben.

Het heeft geen nut mijn onderhoud met den Heer BLANCHY alhier in zijn geheel wêer te geven, alleen stip ik daarom aan, wat mij het meest frappeerde, namelijk zijne vraag aan mij in den loop van het gesprek, zonder dat hij iets wist van de alhier gevolgde methode van onderzoek op boorzuur, (alleen wist hij uit telegrammen dat de wijn wegens het voorkomen daarin van boorzuur was afgekeurd) of boorzuur was aangetoond door het gebruik maken van curcumapapier.

Op mijn bevestigend antwoord repliceerde hij met opgeruimd gelaat dat die methode geheel foutief was en verkeerde resultaten opleverde, waarvoor hij mij toezegde zoo spoedig mögelijk uit Bordeaux een rapport ter zake van den voornaamsten deskundige aldaar te zullen toezenden.

Verheugd over dit voorloopig resultaat zette ik mijn reis naar Amsterdam voort.

Aldaar aangekomen seinde ik den 15 Juni 1896 aan den Heer KARTHAUS alhier dat de te Batavia gevolgde methode van onderzoek op boorzuur foutief was, omdat curcumapapier daarbij was toegepast, met verzoek den Heer E. POLAK ter zake te willen inlichten en voorts mij zoo spoedig mogelijk een kist van de op 5 Maart 1896 afgekeurde partij wijn te willen toezenden.

Intusschen had ik mij dadelijk na mijne aankomst te Amsterdam voor de boorzuurkwestie ook gewend tot de Heeren DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS, directeuren van het bureau voor chemisch en microscopisch onderzoek aldaar.

Van den Heer ED. BLANCHY ontving ik het mij door hem toegezegde uitvoerige rapport van den Heer DR. CH. BLAREZ over de boorzuurkwestie, welk rapport ik hier in zijn geheel laat volgen:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bordeaux, le 16 Juin 1896.

A Messieurs Blanchy et Co.,

37 *Allées de Boutaut à Bordeaux.*

Messieurs!

Je viens vous donner les renseignements que vous m'avez demandés au sujet de la recherche de l'acide borique ou des borates dans les vins.

Je puis vous dire tout d'abord que, si on veut un résultat sérieux, cette recherche est très méticuleuse, qu'elle est relativement longue et qu'à l'heure actuelle, dans l'état de la science, il n'existe pas de procédé pratique d'un usage courant, permettant de doser exactement de très petites quantités d'acide borique. Ceci mérite explications.

Lorsque l'acide borique (ou un borate) se trouve seul dans une solution aqueuse, on peut reconnaitre cette substance, même lorsqu'elle s'y trouve en très petite quantité, par plusieurs méthodes qualitatives très-simples.

1°. L'emploi du papier de curcuma, ou du curcuma utilisé sous une autre forme que le papier.

2°. La coloration verdâtre que l'acide borique communique à la flamme de l'alcool ordinaire ou à celle de l'alcool méthylique,

3°. La coloration que prennent les flammes incolores naturellement, lorsqu'on y introduit, même à l'état de traces, du fluorure de bore.

Tous ces moyens sont qualitatifs, ils peuvent bien permettre dans certains cas d'évaluer avec une certaine approximation, et par comparaison avec des liqueurs types d'acide borique d'un titre connu, s'il y a peu ou beaucoup de produits boriques, *mais il est absolument impossible d'affirmer par l'une quelconque de ces méthodes qu'un liquide examiné renferme à d.g.* 001 *près par litre telle ou telle quantité d'acide borique*, comme

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

malheuresement quelques auteurs par trop enthousiastes de leurs méthodes osent le prétendre.

Voilà pour ce qui concerne des liquides qui ne renferment que de l'acide borique et de l'eau.

Si on voulait opérer sur un liquide plus complexe, et en particulier sur du vin, on n'obtiendrait aucun résultat. Dans ce dernier cas, et pour ce qui concerne notamment l'emploi du papier de curcuma, on conseille d'évaporer à siccité une certaine quantité de vin, d'incinérer l'extrait, de traiter les cendres par un peu d'acide chlorhydrique, d'imprégner avec le liquide un morceau de papier de curcuma et de le dessécher à 100°, la coloration rouge qui peut se produire étant l'indice de la présence de l'acide borique. *Eh bien! cette méthode qui paraît en somme assez simple est absolument erronée. Elle laisse supposer la présence de l'acide borique dans presque tous les vins, même dans ceux qui n'en contiennent pas.*

Ce qui la condamne en outre c'est qu'elle n'est pas fidèle dans ses indications; un même vin essayé à plusieurs reprises différentes paraît tantôt contenir, tantôt être exempt d'acide borique. C'est après avoir vérifié ces faits bien des fois, notamment sur des vins authentiques faits par moi dans ma propriété de Bouliac et exempts de toute addition d'acide borique, que j'ai été conduit à condamner d'une façon absolue cette méthode de recherche. Au reste tous ceux qui ont essayé ce procédé, soit sur du vin, soit sur la bière, ont vite été amenés à avoir la même opinion, lorsqu'ils ont voulu, tant soit peu, s'en rendre compte.

J'ajouterai encore, que si sur des cendres de vins légèrement acidifiés par de l'acide sulfurique, on verse de l'alcool ordinaire ou de l'alcool méthylique et qu'on l'enflamme, on ne peut tirer aucune conclusion de la coloration plus ou moins verte de la flamme. D'abord,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

d'autres substances, des traces de cuivre par exemple peuvent colorer la flamme en vert, et d'un autre côté la présence dans le vin et ses cendres, des métaux, sodium, potassium, calcium etc. apportent des perturbations telles, qu'aucune conclusion n'est possible.

Bien entendu je ne vise ici que les cas ou les liquides ne renfermeraient que peu d'acide borique, moins de dg. 100 par litre par exemple; mais c'est précisément sur des limites dix fois moins fortes que l'on prétend conclure avec certitude, c'est ce cas particulier que j'envisage, ce que je veux combattre.

Lorsqu'on veut rechercher avec certitude de petites quantités d'acide borique, il faut éliminer toutes les chances possibles d'erreur.

Voici, en résumé très succint, la méthode que j'utilise dans mon laboratoire et à laquelle plusieurs années d'expérimentation m'ont conduit.

Je fais la recherche de l'acide borique en évaporant 50 c.c. de vin au bain-marie, après l'avoir légèrement additionné de bicarbonate de soude, incinérant et retirant l'acide borique des cendres par l'emploi de l'acide sulfurique et de l'alcool méthylique. L'acide borique passe à la distillation à l'état d'éther méthyl-borique, j'ajoute un peu de soude, j'évapore pour chasser l'alcool méthylique dans une petite capsule en porcelaine à fond plat et lorsque ce dernier a disparu, je rends la liqueur légèrement acide par l'acide chlorhydrique, j'ajoute 2 gouttes de teinture alcoolique de curcuma, puis après mélange j'évapore à siccité au bain-marie — Si le vin renferme de l'acide borique même à la dose de quelques milligrammes par litre, le résidu est *bleu* persistant par l'action des alcalis, des carbonates alcalins ou de l'ammoniaque S'il n'y a pas d'acide borique le résidu est *jaune*.

Ce procédé est très sensible, mais c'est un procédé qualitatif et non quantitatif.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Pour ce qui est réellement du dosage de l'acide borique, je considère comme absolument entachée d'erreur, la méthode préconisée dans ces derniers temps par M.M. Jay et Dupasquier et qui repose sur l'emploi de réactifs acidimétriques spéciaux (Bleu C_4 B, cephtaleine du phénol) qui, le premier notamment ne vise pas d'une façon franche et qui nécessite des corrections par trop importantes par rapport aux quantités que souvent on est obligé de doser.

D'un autre côté, je n'admets pas qu'on puisse, lorsqu'il s'agit de transactions, exprimer par des chiffres des résultats essentiellement qualitatifs et non quantitatifs, basés sur la coloration plus ou moins intense d'un papier spécial ou sur les qualités d'une flamme, lorsqu'on ne peut pas les évaluer au moyen d'un instrument de mesure tel que le colorimètre.

Le seul procédé scientifique est celui qui consiste à fixer l'acide borique (après l'avoir extrait) par la chaux caustique, mais le procédé est assez compliqué; il a été perfectionné dans les derniers temps par M. Maisson, ce qui ne l'a pas pour cela rendu bien pratique. De fait cette méthode qui ne permet d'affirmer les résultats qu'à quelques centigrammes près, n'est pas applicable aux vins, où on ne trouve parfois que quelques milligrammes d'acide borique par litre.

Dans ces conditions et en résumé, j'estime que dans l'état actuel de la science, comme je l'ai dit plus haut:

1°. La recherche qualitative de l'acide borique dans les vins est une opération très délicate et qu'il y a beaucoup de méthodes dites rapides et simples qui sont entachées d'erreurs telles qu'elles sont de nature à faire déclarer boriques des vins, alors même qu'ils ne le sont pas.

2°. Que le dosage exact de l'acide borique, dans un vin, est une opération très longue, très délicate, qui

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

exige une assez grande quantité de ce liquide, et que, le plus souvent, il n'est pas possible d'affirmer qu'un vin renferme de l'acide borique avec une approximation supérieure à quelques centigrammes près par litre.

En un mot, qu'il n'y a pas de méthode qui puisse permettre de dire si un vin renferme exactement 8, 10 ou 12 milligrammes d'acide borique par litre.

Veuillez agréer, messieurs, l'expression de mes sentiments distingués

DR. CH. BLAREZ,

(*Professeur de chimie à la faculté de médecine et de pharmacie de Bordeaux, chimiste expert de la ville et des tribunaux*).

Dit stuk is voorzien van de legalisaties van „le commissaire de police de Bordeaux", „l'adjoint au Maire de Bordeaux" en van den consul der Nederlanden te Bordeaux.

Den 17 Juni 1896 kwam ik in het bezit van een telegram van den Heer KARTHAUS, meldende, dat de fout in de analyse niet te Batavia schuilde, doch te Bordeaux, daar men te Bordeaux niet lette op de asch van den wijn, waarin men door toevoeging van zoutzuur en gebruikmaking van curcumapapier boorzuur kan aantoonen.

Eene zeer naïve veronderstelling van een scheikundige te Batavia, dat een wijndeskundige te Bordeaux een wijnonderzoek doet zonder de asch van den wijn te onderzoeken!

Wat was n. l. te Batavia gebeurd.

Naar aanleiding van mijn telegram dat het onderzoek naar boorzuur te Batavia op eene foutieve wijze was geschied, had

de Heer KARTHAUS schriftelijk aan den Heer E. POLAK eene beschrijving verzocht van de door hem toegepaste methode.

Aan dit verzoek werd gevolg gegeven door een schrijven van den Heer POLAK aan den Heer KARTHAUS van den volgenden inhoud:

WelEdele Heer!

Boorzuur wordt in wijn aangetoond, door de wijnasch met zoutzuur (Acide chlorhydrique) wat zuur te maken en in de oplossing te onderzoeken of curcuma papier roodbruin wordt gekleurd. Is dit het geval, dan bevat de wijn boorzuur.

De *hoeveelheid* boorzuur wordt bepaald door vergelijkende proeven met boorzuuroplossing van bepaalde sterkte, die het curcumapapier even sterk roodbruin kleurt als de onderzochte wijn.

Elk fransch scheikundige kent die boorzuurbepaling.

Het bleek mij echter uit de analyse te Bordeaux gedaan van den laatst ontvangen wijn, door den Heer V. HEUSDEN mij ter inzage gegeven, dat aldaar de asch niet is bepaald en daarom ook niet gelet schijnt te zijn op het boorzuurgehalte.

Met de meeste achting noem ik mij

Uw Dw. Dienaar,

(w. g.) E. POLAK.

Weltevreden, 16 Juni '96.

Wij hadden dus nu de te Batavia gevolgde methode voor het boorzuuronderzoek zwart op wit in handen, het eenige wat wij omtrent de geheele analyse machtig zijn kunnen worden.

Onmiddellijk na ontvangst van de dépêche van Batavia, bevattende de bevestiging van de reeds mondeling door mij aan den Heer ED. BLANCHY overgebrachte methode van onderzoek op boorzuur, deed ik daarvan per brief mededeeling aan de firma ED. BLANCHY & Co. te Bordeaux, welke firma

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

mij kort daarop een ter zake door den Heer DR. CH. BLAREZ aan haar gericht schrijven van den volgenden inhoud deed toekomen:

Bordeaux, le 25 Juin 1896.

Messieurs Edmond Blanchy & Co.,

37 *Allées de Boutaut à Bordeaux.*

Dans une lettre datée d'Amsterdam 17 Juin 1896 que vous me communiquez, il est dit qu'on trouverait de l'acide boracique (*acide borique*) à Batavia, en traitant les cendres des vins par un peu d'acide muriatique (*chlorhydrique*), puis par le curcuma. C'est bien là, la méthode simple de recherche qualitative, que j'ai rapportée en détail dans la lettre, que je vous ai adressée dans les derniers temps au sujet de la recherche de l'acide borique dans les vins.

Mais, c'est précisément cette méthode de recherche que je vous ai dit être *absolument entachée d'erreur*; car non seulement avec un même échantillon de vin, parfois elle paraît indiquer la présence d'acide borique, parfois elle n'indique rien; mais encore, elle laisse souvent soupçonner la présence d'acide borique dans un vin alors même que celui-ci n'en contient pas traces.

Enfin, je vous ai expliqué que si on voulait avoir, avec le curcuma, des résultats exacts et à l'abri de toute critique, il fallait préalablement par un procédé un peu long il est vrai, et que j'ai décrit, isoler en quelque sorte l'acide borique des autres principes contenus dans les cendres de vin (vaporisation de l'acide borique à l'état d'éther méthyllique).

Or c'est cette méthode, qui ne peut jamais induire en erreur, que j'utilise dans mon laboratoire.

Veuillez agréer, Messieurs, l'expression de mes sentiments distingués

(w. g.) DR. CH. BLAREZ.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ik hoor al vragen, wie is die DR. CH. BLAREZ?
Het antwoord op deze vraag vindt u in het hieronder-volgend *Résumé des fonctions et titres du* DR. CH. BLAREZ.

---

a. BLAREZ, PIERRE, MARIE, CHARLES, *né à Bordeaux le 13 X bre 1852.*

Docteur en médecine.

Pharmacien supérieur.

Licencié es-sciences physiques.

Officier de l'Instruction publique.

Lauréat (six premiers prix des Ecoles de médecine et pharmacie de Bordeaux et de Paris).

b. Professeur titulaire de chimie à la Faculté de médecine et de Pharmacie de Bordeaux depuis 1887.

Agrégé des Facultés de Médecine nommé au concours de 1883.

Assesseur du Doyen de la Faculté de Médecine de Bordeaux.

Membre du Conseil Général de l'université de Bordeaux.

Membre du Conseil Central d'Hygiène et de Salubrité de la Gironde et Inspecteur des Pharmacies depuis 1882.

c. Directeur du Laboratoire d'analyses de la Chambre Syndicale des vins et spiritueux de la Gironde depuis 1879.

Expert chimiste de la ville de Bordeaux.

Expert chimiste du Parquet de la cour de Bordeaux.

Le Consul des Pays-Bas soussigné certifie l'extactitude rigoureuse du Résumé ci-dessus des fonctions et titres de Monsieur Le Docteur CH. BLAREZ, toutes les nominations, Brevets, etc. lui ayant été soumis et vérifiés par lui.

Bordeaux, le 26 Octobre 1896.

Le Consul des Pays-Bas,

(w. g.) J. O. BEIJERMAN.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De Heeren DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS hebben omtrent de boorzuurkwestie het volgende rapport uitgebracht:

RAPPORT *betreffende boorzuur en de aantooning, resp. bepaling daarvan in wijn ten behoeve van den Heer* W. VAN HEUSDEN, *alhier.*

Te dezer zake diene het volgende:

1°. De aantooning van het boorzuur door middel van curcuma kan uitsluitend als *qualitatief hulpmiddel* gebezigd worden, doch mag nimmer als eenig resp. afdoend bewijs van de aanwezigheid van boorzuur in wijn aangenomen worden.

2°. Voor eene *quantitatieve* bepaling van boorzuur kan nimmer de reactie met curcuma in aanmerking komen. Naar den tegenwoordigen stand der wetenschap is geen methode bekend volgens welke met voldoende zekerheid geringe hoeveelheden boorzuur quantitatief bepaald zouden kunnen worden.

3°. Een conserveering van wijn door middel van boorzuur is ons in onze praktijk nog nimmer voorgekomen, en is dit middel o. i. geheel onnoodig, waar Bordeauxwijn, zoowel door het pasteuriseeren als door zijn alcoholgehalte, reeds voldoende voor bederf gevrijwaard is, zelfs in warme klimaten.

4°. Het aantoonen van een geringe boorzuurreactie in de asch van Bordeaux-wijn mag nimmer doen concludeeren tot het opzettelijk toevoegen van deze stof bij den wijn, gegeven het feit, dat in absoluut zuiveren Bordeaux-wijn boorzuur als normaal bestanddeel in sporen is geconstateerd geworden (zie het artikel: Note sur l'acide borique dans les produits naturels". Revue internationale des Falsifications 6e Année 9e livr: p. 157).

De Directie van het Bureau voor Chemisch en Microscopisch onderzoek,

(w. g.) DR. V. HAMEL ROOS & HARMENS.

Amsterdam, 24 Juni 1896.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Toen ik later zekerheidshalve aan de Heeren DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS een afschrift toezond van den brief van den Heer E. POLAK betreffende het boorzuur onderzoek, ter vergelijking met mijne mondelinge mededeelingen ter zake, ontving ik daarop het volgend antwoord:

Amsterdam, 22 Juli 1896.

WelEd. Heer VAN HEUSDEN,
den Haag.

Inl. de stukken in quaestie. Wij kunnen ons zooals reeds uit ons rapport blijkt volstrekt niet vereenigen met de quantitatieve methode van den Heer POLAK.

Hoogachtend,

DR. V. HAMEL ROOS & HARMENS.

Uit de hiervoren behandelde rapporten blijkt dus ten duidelijkste dat het onderzoek van den door den aannemer geleverden wijn, hetwelk hier heeft plaats gehad en waarop de wijn is afgekeurd, een niet deugdelijk onderzoek was en de wijze, waarop is onderzocht, geheel erroneus was, aangezien de autoriteiten, die hier den wijn hebben onderzocht, eene methode hebben gevolgd tot constateering van boorzuur, die zoowel in Frankrijk als in Nederland als absoluut onjuist wordt beschouwd, zoodat aan de analyse en het onderzoek in geen enkel opzicht de minste waarde kan worden toegekend.

Nadat ik alle gegevens ter zake behoorlijk gelegaliseerd naar Batavia had gezonden, hebben aannemer en borgen zich, met deze gegevens gewapend, per rekest tot den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gewend met het alleszins billijke verzoek om het onderzoek van nader door den aannemer te leveren wijnen te doen geschieden op eene deugdelijke en door de wetenschap als juist erkende wijze, en niet meer volgens eene methode, die door deskundigen als geheel ondeugdelijk wordt gekwalificeerd, en voorts om de tengevolge van de afkeuring van de wijnen geleden directe schade te doen vergoeden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ter verduidelijking laat ik hieronder het rekest in zijn geheel volgen:

Aan

Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

Geven met verschuldigden eerbied te kennen:

1°. MARGUERITE PROTH, wonende te Batavia, echtgenoote van den Heer WILLEM GERARD WIEDERHOLD, handelende als provisioneele bewindvoerster voor haren thans onder curateele gestelden echtgenoot,

2°. JOHANNES FERDINAND JOSEPHES KARTHAUS, wonende te Batavia, en

3°. JAN MATHIEU HENRI VAN OOSTERZEE, wonende te Batavia, ten deze handelende als generale gemachtigde van WILHELMUS VAN HEUSDEN, wonende te Batavia, thans tijdelijk in Nederland verblijf houdende, blijkens acte van generale volmacht dedato twintig April 1896 sub no. 53 voor notaris H. J. MEERTENS te Batavia verleden, stellende ten deze domicilie in de Hospitaalstraat te Batavia ten kantore van den advocaat en procureur bij het Hoog-Gerechtshof van Nederlandsch-Indië: MR. DIRK FOCK.

Dat blijkens proces-verbaal van den hoofdintendant der Militaire administratie dedato 22 Juli 1895 bij de opening der inschrijvingsbilletten voor de aanbesteding voor de levering van rooden wijn ten behoeve van de departementen van Oorlog en van Marine in Nederlandsch-Indië gedurende de jaren 1896, 1897 en 1898, is bevonden dat de Heer WILLEM GERARD WIEDERHOLD, koopman te Batavia, de laagste inschrijver was en dat wel onder borgtocht van den tweeden adressant en den gemelden principaal van den derden adressant.

Dat daarom de gemelde levering aan den Heer WILLEM GERARD WIEDERHOLD onder borgtocht als evengezegd eerst voorloopig onder nadere goedkeuring is toegewezen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

en later die voorloopige toewijzing door Uwe Excellentie is goedgekeurd.

Dat de heer WIEDERHOLD voormeld, alvorens op deze levering in te schrijven, zich in relatie had gesteld met de te Bordeaux gevestigde firma ED. BLANCHY & Co., eene firma, die uitgestrekte wijnbergen in de omstreken van Bordeaux bezit en die in den wijnhandel, als zeer degelijk en eerlijk, algemeen geacht is, en hij van die firma de toezegging had bekomen, dat zij hem volkomen zuiveren en goeden rooden wijn ter levering aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië zou zenden, indien hem het contract werd gegund, en dat voor een prijs die hem in staat stelde te leveren voor den prijs, waarvoor hij heeft ingeschreven.

Dat de firma ED. BLANCHY & Co., ingevolge de door haar gedane toezegging, zuiveren en goeden rooden wijn heeft gezonden om voor de levering aan het Gouvernement te gebruiken.

Dat echter eene partij door gemelde firma gezonden wijn, die hier afgetapt en door den heer WIEDERHOLD geleverd is, in 360 kisten à 48 flesschen en 160 kisten à 12 flesschen, op 5 Maart 1896 door de commissie, bestaande uit den gewestelijk Eerstaanwezend offfcier van gezondheid, den eerstaanwezend apotheker bij het militair Hospitaal te Weltevreden en den Kapitein A. W. VAN DER MEER is afgekeurd.

Dat die wijn vervolgens in hooger beroep door den Hoofdintendant der Militaire administratie, den chef van den geneeskundigen dienst en den eersten laborant bij het scheikundig laboratorium te Batavia eveneens is afgekeurd, op grond dat de qualiteit van den wijn onvoldoende zou zijn, daar bij het scheikundig onderzoek zou gebleken zijn dat het gehalte van gesamenlijke zuren te hoog was, in de asch van den wijn te veel boorzuur aanwezig en de wijn niet van gelijke samenstelling was.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Dat de heer W. G. WIEDERHOLD en zijne borgen, de tweede adressant en de principaal van den derden adressant daardoor zeer teleurgesteld waren, daar zij niet konden gelooven dat de zoo gunstig bekende firma ED. BLANCHY & Co. hun slechten, onzuiveren wijn gezonden had, doch zij dadelijk zoo telegrafisch als per brief zich bij die firma hebben beklaagd.

Dat de afgekeurde wijn binnen veertien dagen door anderen wijn moest worden vervangen, zoodat met spoed andere wijn moest worden afgetapt, en de Heer WIEDERHOLD toen een deel der flesschen daarvoor benoodigd heeft ingekocht op vendutie van de firma JOHN PRYCE & Co., alhier.

Dat die op vendutie ingekochte flesschen afkomstig waren van het hospitaal te Weltevreden, waar zij door de vroegere leverancierster, de firma L. PLATON, met rooden wijn waren ingeleverd.

Dat de Heer WIEDERHOLD daarom het onnoodig achtte die op vendutie ingekochte flesschen na te meten, hetgeen door den korten tijd, binnen welken hij moest aftappen, ook onmogelijk was, en toen na levering van den nieuwen afgetapten voorraad alles is afgekeurd, op grond dat er zich onder de getrokken acht flesschen vier bevonden, welke eenige weinige centiliters minder wijn bevatten.

Dat dit niet zou gebeurd zijn, wanneer de eerste partij wijn niet ware afgekeurd, daar de Heer WIEDERHOLD dan voldoende tijd zou hebben gehad, om ter voldoening aan volgende aanvragen, voor aftapping en meting der flesschen te zorgen.

Dat dus als direct gevolg van die eerste afkeuring krachtens het contract door het Gouvernement wijn is gekocht voor rekening van den Heer WIEDERHOLD en de adressanten verder voor volgende leveringen zelf bij anderen moesten inkoopen, daar zij slechts den wijn van ED. BLANCHY & Co. hadden en zij, nu die wijn na on-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

derzoek door de beide commissiën afgekeurd was, dien wijn niet meer durfden leveren, om zich niet bloot te stellen aan eene hernieuwde afkeuring, waarvan ingebrekestelling en ontbinding der overeenkomst met schadevergoeding krachtens art. 17 van de overeenkomst het gevolg kon zijn.

Dat het Gouvernement wijn heeft ingekocht voor rekeking van den Heer WIEDERHOLD en zijne borgen bij de firma L. PLATON alhier, de eenige die eene voldoende hoeveelheid wijn voorradig had, om onmiddellijk het noodige te kunnen verschaffen.

Dat die firma L. PLATON, die vroeger de leverantie had gehad, en die zich bijzonder tevreden toonde, dat de wijnen van den Heer WIEDERHOLD werden geweigerd, niet geaarzeld heeft om ƒ 15.— per kist te vragen boven den prijs waarvoor de Heer WIEDERHOLD had ingeschreven, welk meerder bedrag ten laste kwam van den Heer WIEDERHOLD, terwijl ter voldoening van eene volgende aanvrage door aannemer en borgen ook al weer voor duurderen prijs wijn is moeten worden gekocht bij de firma GARREAU FRÈRES te Buitenzorg.

Dat de Heer WIEDERHOLD den wijn van de firma ED. BLANCHY & Co. ook veel aan particulieren verkocht, en zooals van zelf spreekt, het debiet van den wijn zeer is afgenomen, toen bekend werd, dat de commissie den wijn had afgekeurd en de wijn dus beschouwd werd schadelijk voor de gezondheid te zijn.

Dat de Heer WIEDERHOLD zich de afkeuring van den wijn en de daardoor ontstane moeielijkheden zoozeer heeft aangetrokken, dat hij dientengevolge krankzinnig is geworden, en in het Krankzinnigengesticht te Buitenzorg is moeten worden opgenomen, hetgeen aanleiding heeft gegeven tot zijne onder curateelestelling door den Raad van Justitie te Batavia dd°. 12 Juni 1896, zijnde bij die beschikking tevens de eerste adressante tot provisioneele bewindvoerster benoemd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Dat als er gegronde redenen bestaan hadden voor de eerste afkeuring van den wijn, adressanten zich niet zouden kunnen beklagen, maar er gebleken is, dat de keuringen, die tot de eerste weigering van den wijn geleid hebben, moeten geschied zijn op eene wijze, die geen waarborg voor eene deugdelijke keuring geeft, en dat dan ook tengevolge van de slechte methode van keuring de volkomen zuivere wijn niet is aangenomen.

Dat de prijs van den wijn, waarvoor de Heer WIEDERHOLD had ingeschreven en waarvoor hem de levering gegund is aan velen zeer laag toescheen, zooals adressanten uit verschillende uitlatingen hebben meenen te moeten afleiden, maar eene groote en degelijke firma, zooals de firma ED. BLANCHY & Co. is, goeden en zuiveren wijn leveren kan voor zoodanigen prijs, dat inderdaad de levering voor den prijs waarvoor de Heer WIEDERHOLD heeft ingeschreven, met voordeel kan worden uitgevoerd.

Dat adressanten ook na de met ED. BLANCHY & Co. nog gewisselde telegrammen van meening bleven, dat de wijn zuiver en goed was, maar zij niet konden aannemen. dat de vermeend lage prijs van inschrijving op de keuring van invloed geweest is, daar het wijnonderzoek natuurlijk geheel zelfstandig moet plaats hebben, zonder dat daarbij op den prijs wordt gelet, en dus de afkeuring een gevolg moest geweest zijn van eene minder juiste wijze van onderzoek.

Dat adressanten daarom op verzoek van de firma ED. BLANCHY & Co., die analyses van deskundigen had, waaruit van de zuiverheid van den wijn bleek, inlichtingen hebben verzocht, hoe hier de wijn werd onderzocht en op welke wijze men hier zuren en speciaal ook boorzuur in den wijn constateerde.

Dat de Heer E. POLAK, dirigeerend apotheker eerste klasse, eerste laborant bij het scheikundig laboratorium, op het verzoek van adressanten om inlichtingen aan tweeden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

adressant op 16 Juni 1896 een brief heeft geschreven, waarvan een notarieel afschrift hierbij wordt overgelegd, en waarin wordt verklaard dat boorzuur in wijn wordt aangetoond, door de wijnasch met zoutzuur wat zuur te maken en in de oplossing te onderzoeken of curcumapapier roodbruin wordt gekleurd, en dat, wanneer dat zoo is, de wijn boorzuur bevat, terwijl de hoeveelheid bepaald wordt door vergelijkende proeven met boorzuuroplossing van bepaalde sterkte, die het curcumapapier even sterk roodbruin kleurt als de onderzochte wijn. Die boorzuurbepaling, schrijft de Heer POLAK, kent elk Fransch scheikundige en uit de te Bordeaux gedane analyse was ZHEG. gebleken, dat te Bordeaux de asch niet bepaald is en daarom ook niet gelet schijnt te zijn op het boorzuurgehalte.

Dat nu de firma ED. BLANCHY & Co., een der eerste Scheikundigen te Bordeaux, DR. CH. BLAREZ (professeur de chimie à la Faculté de médicine et de pharmacie de Bordeaux, chimiste expert de la ville et des tribunaux) had verzocht den wijn te analyseeren en zijne meening over de wijze van onderzoek te geven.

Dat het wel geen betoog behoeft, dat rapporten en meeningen van een der eerste scheikundigen te Bordeaux als DR. CH. BLAREZ, die geregeld wijnanalyses maakt, zeer groote waarde hebben en vertrouwen verdienen.

Dat die scheidundige op 16 Juni 1896, toen hij nog niet wist op welke wijze het onderzoek te Batavia had plaats gehad, een rapport heeft uitgebracht, waarvan een authentieke copie hierbij wordt overgelegd, en die scheikundige daarin te kennen geeft, dat boorzuur (acide borique) in water kan worden geconstateerd door het gebruik van curcumapapier, maar dat bij het onderzoek van wijn niet tot een resultaat kan leiden (»si on voulait opérer sur un liquide complexe, *et en particulier sur du vin,* on n'obtiendrait aucun résultat", en verder: »cette

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

méthode, qui parait en somme assez simple est absolument erronée. Elle laisse supposer la présence de l'acide borique dans presque tous les vins, même dans ceux, que n'en contiennent pas. Ce qui la condamne en outre, c'est qu'elle n'est pas fidèle dans ces indications, un même vin essayé à plusieurs reprises différentes parait tantôt contenir, tantôt être exempt d'acide borique enz).

Dat de tweede adressant de door hem bij bovengemelden brief van den Heer POLAK verkregen inlichtingen aan den principaal van derden adressant te Amsterdam heeft geseind en deze inlichtingen toen aan de Heeren ED. BLANCHY & Co. en DR. CH. BLAREZ zijn medegedeeld, waarop DR. CH. BLAREZ op 25 Juni 1896 nader aan de Heeren ED. BLANCHY & Co., een brief heeft geschreven, waarvan mede een authentieke copie wordt overgelegd.

In dien brief schrijft DR. BLAREZ van de door den Heer POLAK aangegeven methode van onderzoek: »c'est précisément cette méthode de recherche, que je vous ai dit être *absolument entachée d'erreur*; car non seulement avec un même échantillon de vin, parfois elle parait indiquer la présence d'acide borique, parfois elle n'indique rien; mais encore, elle laisse souvent soupçonner la présence d'acide borique dans un vin alors même que celui-ci n'en contient pas traces."

Dat adressanten ook Nederlandsche scheikundigen van naam en autoriteit hebben geraadpleegd en de meening hebben gevraagd van het bureau voor chemisch en microscopisch onderzoek te Amsterdam, waarvan Directeuren zijn DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS.

Dat de gemelde Dircctcuren van dat Bureau op 24 Juni 1896 een hierbij in afschrift overgelegd rapport hebben uitgebracht, waarin te lezen staat: De aantooning van het boorzuur door middel van curcuma kan uitsluitend als qualitatief hulpmiddel gebezigd worden, doch mag nimmer als eenig resp. afdoend bewijs van de aanwezig-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

heid van boorzuur in wijn worden aangenomen. Voor eene quantitatieve bepaling van boorzuur kan nimmer de reactie met curcuma in aanmerking komen. Naar den tegenwoordigen stand der wetenschap is geen methode bekend, volgens welke met voldoende zekerheid geringe hoeveelheden boorzuur quantitatief bepaald zouden kunnen worden, enz.

Dat die Heeren Directeuren van gemeld Bureau op 22 Juli 1896, toen de brief van den Heer POLAK in afschrift aan hen was vertoond, bij hierbij overgelegd briefje aan den principaal van derden adressant nog eens uitdrukkelijk hebben verklaard dat zij, zooals reeds uit hun rapport blijkt, zich volstrekt niet kunnen vereenigen met de quantitatieve methode van den Heer POLAK.

Dat de adressanten dus door rapporten en verklaringen van deskundigen van den eersten rang, wier gezag op dit gebied niet te betwisten valt, hebben aangetoond, dat het onderzoek van den door den Heer WIEDERHOLD geleverden wijn, hetwelk hier heeft plaats gehad en waarop de wijn is afgekeurd, een niet deugdelijk onderzoek is en dat de wijze, waarop is onderzocht, geheel erroneus is en moet leiden tot het vinden van boorzuur, waar geen boorzuur is, terwijl eene quantitatieve bepaling van geringe hoeveelheden boorzuur in wijn iets onmogelijks is.

Dat de militaire apotheker eerste klasse B. FRIJLINK, die ook met het onderzoek van de geleverde wijnen belast is, en tot de eerste keuring heeft mêegewerkt, dat blijkbaar al evenmin weet, daar hij met de methode van onderzoek van den dirigeerend apotheker POLAK, boorzuur tot zeer geringe hoeveelheden quantitatief bepaalt en blijkens een op 23 Juli 1896 door hem opgemaakte hierbij overgelegde analyse in een wijn, waarvan hem de keuring was verzocht, 0,0012 % boorzuur heeft geconstateerd.

Dat de niet gelijke samenstelling, welke door de commissie van onderzoek in hoogste instantie ook als een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

reden van afkeuring van den wijn is opgegeven, zich laat verklaren, wanneer men in het oog houdt, hetgeen DR. CH. BLAREZ zegt, dat men met de te Batavia gevolgde methode van onderzoek bij denzelfden wijn de eene maal tot het resultaat zal komen, er wel boorzuur en de andere maal dat er geen boorzuur in de asch van den wijn is.

Dat dan ook, nadat het oordeel van de deskundigen in Europa telegrafisch aan de adressanten bekend was geworden, zij op 27 Juni 1896 weder denzelfden wijn van ED. BLANCHY & Co., hebben geleverd en die wijn toen door dezelfde commissie is goedgekeurd.

Dat de zuren, speciaal het boorzuur, in de eerste plaats tot de afkeuring aanleiding gegeven hebben, zooals uit het briefje van den Heer POLAK valt op te maken, maar wat daarvan ook zij, waar bewezen is, dat de autoriteiten, die hier den wijn hebben onderzocht, eene methode hebben gevolgd tot constateering van boorzuur, die zoowel in Frankrijk als in Nederland als absoluut erroneus wordt beschouwd, aan de analyses en het onderzoek van die autoriteiten in geen enkel opzicht eenige de minste waarde kan worden toegekend.

Dat verder, nu vaststaat dat de door den Heer WIEDERHOLD op 5 Maart jl. geleverde en afgekeurde wijn tengevolge van eene ondeugdelijke en erroneuse wijze van onderzoek is afgekeurd, nu de afkeuring dus onrechtmatig heeft plaats gehad, de adressanten overtuigd zijn, dat Uwe Excellentie termen aanwezig zal achten, om de schaden, die adressanten tengevolge van die afkeuring hebben geleden, aan hen te doen vergoeden.

Dat het toch niet billijk zou zijn, wanneer adressanten de schaden zouden moeten dragen, die veroorzaakt zijn door het feit, dat de autoriteiten, die den wijn te onderzoeken hadden, niet op de hoogte zijn van de wijze, waarop wijn behoort te worden onderzocht.

Dat adressanten aan boeten ter zake van de afkeuring

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van de wijnen een bedrag van *f* 3000.— hebben moeten betalen, terwijl voor de 400 kisten wijn, die voor hunne rekening door het Gouvernement bij L. PLATON zijn ingekocht een prijs van *f* 16000.— is betaald.

Dat de 400 kisten volkomen zuivere en aan alle vereischten voldoende wijn, die de heer WIEDERHOLD geleverd had, en die afgekeurd zijn met inbegrip van kosten van aftapping hier kosten *f* 7940.—, zooals uit bijgaande calculatie en factuur kan blijken, zoodat adressanten, nu zij *f* 16000.— voor den van PLATON ingekochten wijn hebben moeten betalen, te dier zake een verlies hebben geleden van *f* 8060.—

Dat, zooals boven reeds gezegd, de adressanten ter voldoening van de volgende aanvragen wijn hebben moeten inkoopen van de Heeren GARREAU FRÈRES te Buitenzorg, omdat zij, nog niet wetende dat de afkeuring van den wijn van ED. BLANCHY & Co. een gevolg was van de ondeugdelijke methode van keuring, den zuur verklaarden wijn van ED. BLANCHY niet konden leveren.

Dat zij voorts naar Bordeaux hebben geseind, om 500 kisten wijn te zenden, en dat wel niet in vaten maar in flesschen, ten einde bij nieuwe aanvragen dadelijk daaraan te kunnen voldoen, omdat er voor aftapping hier geen tijd zou zijn, nu de wijn nog moest worden uitgezonden.

Dat daardoor een verlies is geleden van *f* 3240.—, omdat, zooals uit de calculatie blijkt, 500 kisten, hier afgetapt, de adressanten slechts op *f* 9925.— komen te staan, maar te Bordeaux afgetapt, de prijs daarvoor *f* 13165.— bedraagt.

Dat de adressanten verder tengevolge van de afkeuring der wijnen, hier geen voldoende aantal flesschen konden krijgen en 23994 stuks flesschen uit Soerabaija hebben moeten ontbieden, hetwelk hun een schade van *f* 811.83 heeft berokkend.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Dat zij verder naar aanleiding van de afkeuring van den wijn tal van telegrammen met Europa hebben moeten wisselen en de principaal van derden adressant en de Chef der firma ED. BLANCHY & Co. te Parijs zijn samengekomen, ten einde de kwestien mondeling te behandelen en voor telegrammen ƒ 1972.51 is uitgegeven, terwijl aan reiskosten ƒ 230.— zijn besteed.

Dat verschillende analyses zijn moeten worden gemaakt, die met inbegrip van translateurskosten een uitgaaf van ƒ 284.50 hebben veroorzaakt, terwijl de krankzinnigheid van den Heer WIEDERHOLD het aannemen van een nieuwen employé heeft noodig gemaakt, waarvoor gedurende vier maanden ƒ 600.— tractement is uitgegeven.

Dat de adressanten verder verplicht zijn geweest om bij de Ned. Ind. Escompto Maatschappij gelden op te nemen, tegen onderpand van de afgekeurde wijnen, ten einde de door de afkeuring veroorzaakte boeten en inkoopprijzen van wijnen te kunnen voldoen, en zij daardoor aan renten en commissiën ƒ 551.12, voor kosten van het opslaan van de verpande wijnen en dergelijke ƒ 109.32 en voor notarieële acten ƒ 252.50 hebben moeten betalen, terwijl entrepôt-pakhuishuur en tractementen hun nog een schade van ƒ 322.77 hebben berokkend.

Dat dus de bovengemelde door adressanten geleden schaden zijn:

Aan boeten.	ƒ	3000.—
Tengevolge van inkoop wijn bij L. PLATON	„	8060.—
Tengevolge van geforceerden inkoop bij GARREAU FRÈRES	„	1915.16
Tengevolge van het aftappen van 500 kisten te Bordeaux in plaats van te Batavia	„	3240.—
Tengevolge van het geforceerde ontbieden van flesschen uit Soerabaija	„	811.83
Voor telegrammen.	„	1972.51
Transporteere. .	ƒ	18999.50

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Per transport. . .	ƒ	18999.50
Voor reiskosten	„	230.—
Voor analyses en translateurskosten. .	„	284.50
Voor notarieele acten.	„	252.50
Voor tractement van een employé . .	„	600.—
Entrepôt pakhuishuur en tractementen.	„	322.77
Voor kosten van het opslaan van den beleenden wijn	„	109.32
Voor renten en commissiën aan de Ned. Ind. Escompto Maatschappij	„	551.12
Totaal. . .	ƒ	21349.71

Dat al de gemelde kosten niet noodig zouden zijn geweest en door adressanten ook niet zouden zijn gemaakt, wanneer de commissiën den wijn hadden onderzocht zooals dat behoort te geschieden, en zij geen absoluut ondeugdelijke methode hadden gevolgd.

Dat eerste adressante echter bovendien nog indirect zoo zeer onder deze zaak heeft geleden.

Dat haar echtgenoot, de Heer W. G. WIEDERHOLD krankzinnig geworden is, en inderdaad de vrees, dat hij zich uit de moeilijke positie, waarin hij door de afkeuring van den wijn geraakt was, niet zou kunnen redden, die krankzinnigheid heeft veroorzaakt.

Dat het leed, dat de eerste adressante daardoor heeft ondervonden, niet te vergoeden is, maar dit feit zonder twijfel te meer aanleiding zal geven om de geldelijke schaden te vergoeden.

Dat eerste adressante verplegingskosten heeft moeten betalen, en de handelszaak van den Heer W. G. WIEDERHOLD, die door eerste adressante namens hem is voortgezet, door de ongunstige beoordeeling van den wijn door de commissiën zeer is achteruitgegaan, daar de wijnen, die goed zijn en zeer gewild waren, daardoor onverkoopbaar zijn geworden, hetgeen in den laatsten tijd

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

het debiet van rooden wijn, dat vroeger ƒ 800.— à ƒ 1000.— 's maands in hare handelszaak bedroeg, ongeveer tot niets heeft gereduceerd.

Weshalve het Uwe Excellentie moge behagen te gelasten dat het onderzoek van nader door adressanten krachtens het gemelde contract te leveren roode wijnen zal geschieden op een deugdelijke en door de wetenschap als juist erkende wijze, en niet meer volgens een methode, die door de deskundigen als geheel erroneus wordt gequalificeerd, en voorts dat de door adressanten tengevolge van de afkeuring van de wijnen geleden directe schade, zooals die boven gespecificeerd is, zal worden vergoed en dat ook voor de indirecte schade een door Uwe Excellentie te bepalen bedrag aan eerste adressante zal worden uitgekeerd.

Op dit rekest werd de volgende afwijzende beschikking gegeven:

No. 34 EXTRACT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

Buitenzorg, den 9den October 1896.

Gelezen:

a. het rekest, zonder dagteekening, van vrouwe M. PROTH, handelende als provisioneele bewindvoerster van haren thans onder curateele gestelden echtgenoot W. G. WIEDERHOLD, aannemer van de levering van rooden wijn ten behoeve van de Departementen van Oorlog en der Marine in Nederlandsch-Indië gedurende de jaren 1896, 1897, 1898, J. F. J. KARTHAUS, borg, en J. M. H. VAN OOSTERZEE, ten deze handelende als generaal gemachtigde van W. VAN HEUSDEN, thans tijdelijk in Nederland verblijf houdende, medeborg voor W. G. WIEDERHOLD voornoemd, houdende ver-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

zoek om vergoeding van de door hen geleden schade ten gevolge van de naar hun beweren, zonder deugdelijk onderzoek, plaats gehad hebbende afkeuring van eene in Maart 1896 geleverde partij wijn, en om bij volgende leveringen de keuring van den wijn te doen geschieden op eene door de wetenschap als juist erkende wijze:

b. enz:

Is goedgevonden en verstaan:

Aan de adressanten te kennen te geven, dat geen termen zijn gevonden tot inwilligiing van hun tweeledig verzoek.

Extract dezes zal worden verleend aan de adressanten tot informatie.

Aan Accordeert met voors: Register,
•vrouwe M. PROTH, c. s. *De Gouvernements Secretaris*,
te *Batavia*. COHEN STUART.

In plaats van advies te vragen aan onpartijdige Europeesche deskundigen, zooals had behooren te geschieden, was toch het rekest in handen gesteld van den Heer E. POLAK zelven, die de foutieve analyse had toegepast.

Ik zou de verantwoording van den Heer E. POLAK wel eens aan het oordeel van bepaalde deskundigen onderworpen willen zien; ik ben overtuigd dat er dan niet veel van zou overblijven.

De beschikking luidt, dat er geen termen zijn gevonden tot inwilligiing van het verzoek.

Door het lid van de commissie, dat belast is met de scheikundige analyse, is, zooals hiervoren, naar met bescheidenheid wordt gemeend, bewezen is, foutief geanalyseerd; betere termen dan „foutieve analyse" waren toch waarlijk niet te vinden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Zooals reeds vermeld, had ik den Heer KARTHAUS per telegram van 15 Juni 1896 verzocht mij een kist van de wegens de scheikundige analyse op 5 Maart 1896 afgekeurde partij wijn te zenden.

Volledigheidshalve laat ik hieronder de afschriften volgen van de door de commissies in eerste en tweede instantie ter zake te Batavia uitgereikte processen-verbaal.

Gewestelijk magazijn van kleeding en uitrusting te Batavia.

PROCES-VERBAAL

van keuring van geleverde goederen aangeboden door den aannemer W. G. WIEDERHOLD.

Op heden den vijfden Maart achttien honderd zes en negentig hebben wij ondergeteekenden J. GOSLINGS, gewestelijk eerstaanwezend officier van gezondheid in de 1e Militaire Afdeeling op Java, B. FRIJLINK, eerstaanwezend apotheker bij het militair hospitaal te Weltevreden, en A. W. VAN DER MEER, kapitein-intendant,

ons in commissie begeven naar de in hoofde dezes omschreven bewaarplaats om te onderzoeken en te keuren eene partij rooden wijn van 360 kisten à 48 flesschen en van 160 kisten á 12 flesschen, aangeboden door vorengenoemden aannemer W. G. WIEDERHOLD.

Aldaar aangekomen hebben wij ons doen voorleggen de betrekkelijke voorwaarden van levering en daarna overgaande tot de keuring hebben wij geassisteerd door:

1e Goedgekeurd,

Nihil.

2e Afgekeurd:

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

bovenvermelde partij van 360 kisten á 48 flesschen en van 160 kisten á 12 flesschen, omdat de qualiteit onvoldoende is, zijnde bij het gehouden Chemisch onderzoek gebleken dat het gehalte aan wijnsteen 0,376 gram en wijnsteenzuur 0.078 gram per 100 C.M^3 wijn, te groot is in verhouding tot het gehalte aan niet vluchtige vrije zuren, dat, berekend als wijnsteenzuur, 0.36 gram in 100 C.M^3 wijn bedraagt.

Bovendien bevat deze wijn 0.0025 gram ammonia, gebonden aan de zuren van den wijn, in 100 C.M^3, en is in de asch van den wijn boorzuur aanwezig.

De afgekeurde goederen zijn ter beschikking van den eigenaar gesteld.

Van deze onze verrichting hebben wij opgemaakt dit proces-verbaal in tweevoud, om te dienen waar dit zal behooren.

Te *Batavia*, op datum en jaar als boven,

Opgemaakt voor:

De Commissie,

(w. g.) J. GOSLINGS.

» B. FRIJLINK.

» A. W. VAN DER MEER.

Mij bekend:

De Aannemer,

(w. g.) W. G. WIEDERHOLD.

Voor eensluidend afschrift:

De 1e Luitenant Kwartiermeester,

MOLENAAR.

Voor de ontvangst:

De beheerder.

Gezien:

De. . . . . . .

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Gewestelijk magazijn van kleeding en uitrusting te Batavia.

PROCES-VERBAAL,

van herkeuring van geleverde goederen aangeboden door den aannemer W. G. WIEDERHOLD (*zie proces-verbaal van keuring dd. 5 Maart 1896*).

Op heden den zeventienden Maart achttienhonderd zes en negentig en volgende dagen hebben wij ondergeteekenden W. BÉDIER DE PRAIRIE, Hoofd-Intendant der Militaire Administratie, J. DE KONINGH, chef over den geneeskundigen dienst en E. POLAK, 1e laborant bij het scheikundig laboratorium te Batavia ons in commissie begeven naar de in hoofde dezes omschreven bewaarplaats om te onderzoeken en te keuren eene partij rooden wijn van 360 kisten á 48 flesschen en van 160 kisten á 12 flesschen, aangeboden door vorengenoemden aannemer.

Aldaar aangekomen hebben wij ons doen voorleggen de betrekkelijke voorwaarden van levering en daarna overgaande tot de keuring hebben wij geassisteerd door:

1e Goedgekeurd,
Nihil.

2e Afgekeurd:

Vorenvermelde partij rooden wijn omdat de qualiteit onvoldoende is, zijnde bij het gehouden scheikundig onderzoek gebleken dat het gehalte van gezamenlijke zuren te hoog is, in de asch van den wijn te veel boorzuur aanwezig is en de wijn niet van gelijke samenstelling is.

De afgekeurde goederen zijn ter beschikking van den eigenaar gesteld en is dezen — in verband met de 1e alinea

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van artikel 12 der voorwaarden van het betrekkelijk contract — vergund binnen 14 dagen de afgekeurde wijn te vervangen door wijn, die aan de gestelde eischen voldoet.

Van deze onze verrichting hebben wij opgemaakt dit proces-verbaal in tweevoud, om te dienen waar dit zal behooren.

Te *Batavia*, op datum en jaar als boven.

Mij bekend:

Batavia, den 18 Maart 1896.

De Aannemer,

(w. g.) WIEDERHOLD.

Opgemaakt voor:

De Commissie,

w. g.) W. BÉDIER DE PRAIRIE.

» J. DE KONINGH.

» E. POLAK.

Voor eensluidend afschrift:

De 1e Luitenant Kwartiermeester,

MOLENAAR.

Voor de ontvangst:

De Beheerder,

Gezien:

De. . . . . .

In plaats van éene kist zond de Heer KARTHAUS mij twee kisten wijn, en wel per str. *Gedeh*.

Deze twee kisten waren afkomstig uit de partij afgekeurden wijn, bedoeld bij de hierboven beschreven processen-verbaal, uit welke partij zij door de Heeren P. ELLWANGER en W. WEINBERG zijn aangewezen, welke Heeren daarna beide kisten met hun zegel hebben gewaarmerkt.

Op ontvangst van het cognossement van deze kisten wijn heb ik dit den Heeren DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS te Amsterdam ter hand doen stellen, welke Heeren persoonlijk beide kisten wijn in ontvangst hebben genomen.

De Heeren DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS hebben omtrent dezen te Batavia afgekeurden wijn het volgende rapport uitgebracht:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

BUREAU VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK,
Keizersgracht 291
Amsterdam.

RAPPORT *betreffende de chemische onderzoeking van een monster Rooden wijn,*

Saint Emilion

Merk { ED. BLANCHY & Co., Bordeaux. | G. WIEDERHOLD, Batavia.

Ondergeteekenden verklaren zich begeven te hebben naar het entrepôt-dok te Amsterdam en aldaar in ontvangst genomen te hebben twee behoorlijk, door de Heeren ELLWANGER en W. WEINBERG verzegelde kisten wijn, per steamer *Gedeh* van Batavia naar Amsterdam verscheept. Bij het in ontvangst nemen waren de zegels in ongeschonden toestand.

Het scheikundig onderzoek van dezen wijn leverde de de navolgende resultaten op:

Alcohol gehalte (in volume procenten) . .	10.9 %
Extract gehalte	2.47 „
Gehalte aan minerale bestanddeelen . . .	0.28 „
„ „ glycerine	0.62 „
„ „ niet vluchtige zuren (berekend als wijnsteenzuur)	0.51 „
Gehalte aan vluchtige zuren (berekend als azijnzuur)	0.076 „
Gehalte aan wijnsteenzuur	0.078 „
„ „ wijnsteen	0.375 „
„ „ zwavelzure kali per liter. . .	0.61 „

Kleurstof (natuurlijk).

Sålicylzuur (afwezig).

Boorzuur (onweegbare sporen, welke in Franschen natuurwijn normaal kunnen voorkomen).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ondergeteekenden verklaren op grond van hun chemisch onderzoek, dat deze wijn geenerlei abnormale toegevoegde bestanddeelen bevat, en dat de samenstelling overeenkomt met die van onvervalschten deugdelijken wijn van de Gironde.

De Directie van het Bureau voornoemd,
(w. g.) DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS.
Amsterdam, 4 September 1896.

Welk een hemelsbreed verschil met het oordeel in Nederlandsch-Indië.

Ik vestig hier speciaal de aandacht op de bevinding van *boorzuur*.

Te Batavia heeft men, zooals men beweerde, aangetoond 800 *milligr. Boorzuur* per Liter wijn en te Amsterdam in dien zelfden wijn *sporen Boorzuur*.

Op mijne vraag aan de Heeren DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS, om mij ter vergelijking met de te Batavia bevonden hoeveelheid voor die sporen een cijfer te willen noemen, was het antwoord: hoogtens 3 *milligr.*

Op mijn speciaal verzoek heeft ook DR. CH. BLAREZ te Bordeaux dezen, in Nederlandsch-Indië afgekeurden wijn onderzocht, met ongeveer dezelfde resultaten o. a. ook *sporen boorzuur* niet onder cijfers te brengen.

Strekken deze bevindingen niet tot schande van de geleerden (?) in Nederlandsch-Indië?

Met de ontbieding naar Europa, tijdens mijn verblijf aldaar, van een gedeelte van den in Nederlandsch-Indië afgekeurden wijn had ik eene tweeledige bedoeling.

In de eerste plaats wenschte ik voor wij zelven de overtuiging te hebben alles gedaan te hebben om langs deskundigen weg te weten te komen of de wijn goed was of niet en zoodoende, indien ik had kunnen aantoonen dat de wijn niet goed was, eenig verhaal te hebben op de firma ED. BLANCHY & Co. te Bordeaux. In de tweede plaats wenschte ik de uitlating van een paar der commissieleden te niet te

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

doen, dat wel de firma ED. BLANCHY & Co. goeden wijn had gezonden, doch de aannemer dien wijn hier verknoeid had.

Ook die laster is hiermede thans wederlegd, waardoor ik geloof mijnen lezers tegelijkertijd de overtuiging te hebben geschonken dat de in Indië afgekeurde wijn inderdaad in alle opzichten goede wijn is geweest.

Volgens het contract moet de aannemer zich onderwerpen aan de uitspraak van eene daartoe door het Gouvernement van Nederlandsch-Indië aangewezen commissie.

Moet men nu daaruit afleiden, dat hij dat ook heeft te doen, wanneer later mocht blijken dat die commissie niet correct gehandeld heeft?

Zulks kan toch nooit de bedoeling geweest zijn, zulks zou allerminst stroken met de waardigheid van een Gouvernement, aangezien dwalen menschelijk is, ook voor eene commissie.

Door mij nu is aangetoond dat een gedeelte van de door Heeren scheikundigen toegepaste methode van analyse, n. l. het onderzoek op boorzuur, ondeugdelijk was; in zoo'n geval heeft, mij dunkt, het geheele onderzoek voor elk weldenkend mensch toch al bitter weinig of liever gezegd geene waarde; wie weet of niet meerdere onjuistheden bij het analyseeren zijn begaan; ik was slechts bekend met een zeer klein deel van de methode van analyse; indien ik bekend ware geweest met de geheele methode van analyse, dan had ik die ongetwijfeld onderworpen aan het oordeel van deskundigen van naam in Europa, even goed als ik de analyse zelve in handen zou gesteld hebben van deskundigen, indien ik die machtig had kunnen worden, doch zooals hiervoren reeds gezegd, die analyse is mij geweigerd geworden. Waarom?!

Alles waarover ik had te beschikken, heb ik in handen gesteld van deskundigen, en zoo is ook geschied met één van de processen-verbaal, afgegeven door de commissie van keuring in eerste instantie, welk proces-verbaal hiervoren in zijn geheel is opgenomen.

De beoordeeling van dat proces-verbaal laat ik hieronder volgen:

PERPUSTAKAAN NASIONAL

BUREAU VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK,

Directeuren:

DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS.

RAPPORT *in zake wijn en beoordeeling van de gronden van afkeuring.*

Ondergeteekenden DR. VAN HAMEL ROOS en HARMENS verklaren dat bij het chemisch onderzoek van wijn

merk	ED. BLANCHY & Co. Bordeaux	G. WIEDERHOLD Batavia

en onder de noodige voorzorgen van identiteit genomen, gebleken is, dat het gehalte aan wijnsteen 0.375 gram, aan wijnsteenzuur 0.078 gram en het gehalte aan niet vluchtige zuren berekend als wijnsteenzuur 0.51 gram per 100 c. M^3 bedraagt.

De onderlinge verhouding van deze stoffen komt overeen met die welke geconstateerd wordt in onvervalschten wijn van de Gironde.

Deze onze bevinding verschilt met de bevinding opgenomen in het proces-verbaal van den vijfden Maart achttienhonderd zes en negentig, opgemaakt door J. GOSLINGS, gewestelijk eerstaanwezend officier van gezondheid in de 1e Militaire Afdeeling op Java, B. FRIJLINK, eerstaanwezend apotheker bij het Militair hospitaal te Weltevreden en A. W. VAN DER MEER, Kapitein-intendant, wat betreft het gehalte aan niet-vluchtige zuren, berekend als wijnsteenzuur.

Wat het ammoniagehalte betreft, deze stof is een natuurlijk bestanddeel van wijn, evenals geringe hoeveelheden eiwitachtige stoffen, welke bij chemische omzettingen, ammonia kunnen opleveren. Sporen ammonia zullen

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

zich in alle wijnen moeten bevinden, daar bij de bereidlng steeds uit de lucht geringe hoeveelheden daarvan opgenomen worden, resp. door het zuur der wijnen wordt geneutraliseerd. Het is evenwel nimmer voorgekomen, dat wijnhandelaren ammonia bij den wijn hebben gevoegd, daar dit geen doel zoude hebben, op de kleur van den wijn een ongunstigen invloed zoude kunnen uitoefenen, en slechts de qualiteit van den wijn zoude kunnen verminderen.

Wat de quaestie van het boorzuurgehalte betreft is deze zaak door ondergeteekenden behandeld in rapport dato 4 September 1896 no. 14884, waarin o. a. geconstateerd is geworden, dat onweegbare sporen in Franschen natuurwijn normaal voorkomen kunnen.

Concludeerende zijn ondergeteekenden op grond hunner onderzoekingen en ervaring van meening, dat de in bovenbedoeld proces-verbaal vermelde gronden van afkeuring in geenen deele voldoende motieven daartoe opleleveren.

De Directeuren van het Bureau voor chemisch en microscopisch onderzoek
Keizersgracht 291 Amsterdam,
DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS.

Amsterdam, 1 October 1896.

Aan het slot van dat rapport staat dus duidelijk te lezen dat de, in een in Nederlandsch-Indië door eene commissie van keuring afgegeven proces-verbaal, vermelde gronden van afkeuring van eene partij wijn in geenen deele voldoende motieven tot die afkeuring opleveren.

En door zoo'n proces-verbaal wordt nu een vonnis geveld over aannemer en borgen!

Kan het droeviger?

Ik wensch hier nog even aan te stippen, dat in den aan-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

vang van het leveringscontract aan den aannemer bij afkeuringen steeds afschriften van de ter zake opgemaakte processen-verbaal zijn uitgereikt; in den laatsten tijd geschiedt dit evenwel niet meer, hij mag ze nu alleen even inzien en teekenen, van houden is geen kwestie meer.

Een gegronde reden kan voor eene dergelijke handelwijze niet worden opgegeven; men maakt zich er af met te zeggen dat het contract het afgeven van processen-verbaal aan den aannemer niet voorschrijft.

Ik moet nog even terugkomen op de bij processen-verbaal van 5 en 17 Maart 1896 afgekeurde partij wijn, uit welke afkeuring feitelijk alle den aannemer veroorzaakte misère is voortgesproten.

Deze partij wijn, waarin o. m. door de Heeren E. POLAK en B. FRIJLINK zooveel boorzuur is aangetoond, deze wijn, welke volgens verklaringen van deskundigen van naam in Europa, door evengenoemde Heeren op eene ondeugdelijke wijze is onderzocht, deze wijn, waarvan door deskundigen van naam in Europa verklaard is, dat de daarvoor aangegeven gronden van afkeuring in geenen deele voldoende motieven tot die afkeuring opleveren, deze wijn, welke door deskundigen van naam in Europa na volbrachte scheikundige analyse in alle opzichten goed bevonden is, deze partij wijn, welke na de afkeuring in Indië onder berusting is geweest van de Nederlandsch-Indische Escompto Maatschappij alhier en onder bewaring van een specialen bewaarder, den Heer P. ELLWANGER, *deze partij wijn nu is*, nadat de aannemer door de door mij gezonden verklaringen overtuigd was met goeden wijn te doen te hebben, tegen ultimo December 1896 op nieuw geleverd, naar aanleiding van eene in November gedane aanvrage, en toen, *ja het is bijna ongeloovelijk*, goedgekeurd door de commissie in eerste instantie, en dus geaccepteerd.

Het scheikundige lid in die commissie, de Heer B. FRIJLINK, die in Maart 1896 dienzelfden wijn, voornamelijk wegens hoog boorzuurgehalte had afgekeurd, heeft zich bij de goedkeuring

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van dienzelfden wijn in December 1896 als volgt daarover uitgelaten:

„die wijn is eindelijk eens goed, nu heeft de fabrikant eens de ware analyse te pakken."

Hij wist evenwel niet, evenmin als de overige leden van de commissie, dat deze partij wijn bestond uit reeds vroeger afgekeurden wijn.

Deze uitlating gold denzelfden wijn, die in Maart 1896 door hem is afgekeurd geworden, *het is bijna ongeloovelijk, maar toch waar.* Door de Nederl.-Ind. Escompto Mij. en den bewaarder P. ELLWANGER kan worden geconstateerd, dat na de levering van deze partij wijn in December 1896, de geheele voorraad wijn, waaronder ook de afgekeurde, was uitgeput.

Ook kan de door den Heer B. FRIJLINK gebezigde uitlating door getuigen worden bewezen.

Mag een commissielid zich op die wijze uitlaten en van fabrikant spreken? Getuigt zulks niet van een zeker vooroordeel?

Dit feit, de aanneming van eene vroegere afgekeurde partij wijn, is bij de commissieleden bekend geworden; na dien tijd heeft geen wijn meer genade *in hun smaak* mogen vinden, aangezien alle sedert dien tijd aangebodene partijen wijn, op ééne uitzondering na, *op den smaak* zijn afgekeurd; ééne partij is n. l. afgekeurd wegens alhier bevonden te hoog gehalte vluchtige zuren (?), terwijl de eerste in dit jaar aangebodene partij nog is geaccepteerd geworden.

In dit jaar zijn van Bordeaux naar Batavia verzonden 750 kisten en 510 vaten wijn, waarvan slechts 400 kisten zijn geaccepteerd geworden; men kan dus nagaan welke schade de voor de Regeering handelende commissie door hare onverantwoordelijke handelwijze van afkeuring van wijn *alleen op den smaak* aan den aannemer heeft berokkend.

Al deze wijnen zijn zending voor zending, èn te Bordeaux èn te Amsterdam scheikundig onderzocht, en de daarvan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

uitgereikte rapporten kunnen door mij worden geproduceerd; alle zendingen zijn bevonden te bestaan uit: onvervalschten en deugdelijken wijn van de Gironde, welke geenerlei abnormale toegevoegde bestanddeelen bevat.

Met betrekking tot de 400 kisten, welke geaccepteerd zijn geworden, heb ik het volgende te doen opmerken.

Tijdens mijn verblijf in Europa zijn, ten einde dadelijk aan aanvragen te kunnen voldoen, op mijn last 750 kisten te Bordeaux afgetapt. Deze 750 kisten zijn ongeveer gelijktijdig afgetapt en bestonden uit volkomen dezelfde soort wijn.

Aangezien ik evenwel in de *Oengaran* geen laadruimte kon krijgen voor 750 kisten, zijn per *Oengaran* slechts 400 kisten verscheept kunnen worden, terwijl de overige 350 kisten per volgende gelegenheid n. l. per *Drenthe* zijn verladen.

Maar wat gebeurt nu te Batavia; de 400 kisten per *Oengaran* zijn geaccepteerd geworden, terwijl de 350 kisten per *Drenthe*, bestaande uit *volkomen dezelfde soort wijn*, hetgeen ook blijkt uit de te Amsterdam gemaakte analyses, *op den smaak* zijn afgekeurd geworden.

Wat moet daarvan *gedacht worden?*

Zooals hierboven blijkt, is hier eene hoeveelheid van ruim 3000 kisten wijn, waarmede de aannemer, tengevolge van de onverantwoordelijke handelwijze van keurings-commissies, opgescheept zit.

Ik ben bereid aan hen, die zich voor de zaak interesseeren, monsters van dien afgekeurden wijn af te staan, ten einde met dien wijn kennis te maken en dien desverlangd te doen onderzoeken.

Het is mijn plan om eenige kisten van dien afgekeurden wijn, behoorlijk verzegeld, naar Amsterdam te zenden en te deponeeren bij de Heeren DR. VAN HAMEL ROOS & HARMENS aldaar, met verzoek daaromtrent een rapport uit te brengen en die kisten tevens ter dispositie te stellen van eenige nader aan te wijzen Kamers van Koophandel en autoriteiten in Nederland en in Frankrijk, en verder van eventueele belangstellenden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ik vermeen door al het bovenstaande aangetoond te hebben dat het mijne bedoeling is om volkomen open op te treden en mij achter niets te verbergen, aangezien ik eene volkomen eerlijke zaak voorsta, waarbij het alleen op recht en billijkheid aankomt.

Ik heb mij voor deze zaak persoonlijk zóó geïnteresseerd omdat ik wilde, dat dezerzijds zoo correct mogelijk tegenover de Regeering van Nederlandsch-Indië werd gehandeld, hetgeen dan ook in alle opzichten is geschied.

Om mij te overtuigen dat de leveranciers, de Heeren ED. BLANCHY & Co. te Bordeaux, in niets te kort kwamen, ben ik persoonlijk te Bordeaux geweest, om mij te vergewissen van de voorraden wijn, waarover deze Heeren hadden te beschikken, van hunne connecties en van hunne finantieële kracht; ik heb toen de overtuiging gekregen met een in alle opzichten prima huis te doen te hebben, hetgeen ook werd bevestigd door de door mij in Frankrijk en Nederland ingewonnen informaties, welke alle daarop neêrkwamen, dat het huis ED. BLANCHY & Co. niet in staat is ondeugdelijken wijn te leveren; en hier te Batavia durven uit voor wijn*keuren* onbevoegde elementen bestaande commissies de renommée van een dergelijk, in geheel Europa gunstig bekend staand huis aan te tasten.

Herhaalde malen hebben de onderscheidene commissieleden zich openlijk uitgelaten dat voor den door het Gouvernement gecontracteerden prijs geen goede wijn kon geleverd worden; daargelaten dat zij daardoor de leveranciers van dien wijn in verdenking brengen, geven zij daarmede, wellicht zonder het te weten, ook te kennen dat het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, van die veronderstelling uitgaande, een immoreele handeling zou gepleegd hebben; want een Gouvernement mag, indien het overtuigd is dat voor een bepaalden prijs geen goede wijn te leveren is, tot dien prijs geen contract van levering aangaan; met wien ook, op gevaar af van eene immoreele transactie te sluiten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Buitendien valt niet weg te cijferen dat, indien commissieleden zich aldus uitlaten, de keuringen buiten kijf met een zeker vooroordeel geschieden en dit niet zonder invloed kan blijven op het resultaat dier keuringen.

De scheikundige specialiteit van de commissie, de Heer B. FRIJLINK, ging zelfs zoover met te verklaren dat men hier met kunstwijn te doen moest hebben.

Kunstwijn is zeer gemakkelijk van natuurlijken wijn te onderscheiden, weet deze scheikundige dat niet?

En wat nu dien contractsprijs betreft, zegge ƒ 25.— per kist van 48 flesschen, zoo verklaar ik mij bereid om tot dien prijs deugdelijken onvervalschten Bordeaux tafelwijn te leveren, desnoods op monster, mits in Indië afgetapt en tot eenigszins belangrijke hoeveelheden.

De eerste-hands prijzen van Bordeaux-wijn, n. l. de prijzen welke men voor oogsten betaalt, zijn zeer laag. Zoodra de wijnen in de tweede hand zijn overgegaan, vermeerderen de prijzen belangrijk.

Voor den met het Gouvernement van Nederlandsch-Indië overeengekomen prijs is het alleszins mogelijk deugdelijken, onvervalschten rooden Bordeaux tafelwijn te leveren.

Resumeerende komt derhalve mijn betoog hierop neder, en dit meen ik met bewijzen te hebben gestaafd:

1°. Er is bij den aanvang van het contract eene partij wijn, volgens de te Batavia gemaakte scheikundige analyse, afgekeurd.

2°. Door scheikundigen van naam in Frankrijk en in Nederland is aangetoond, dat die analyse op eene ondeugdelijke wijze heeft plaats gehad.

3°. Door scheikundigen van naam in Europa is diezelfde wijn, waarvan een paar kisten ter fine van onderzoek naar Europa zijn gezonden, geanalyseerd en zeer goed bevonden.

4°. Dezelfde onder 1° bedoelde partij wijn is later wederom geleverd en toen door denzelfden scheikundige, den

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Heer B. FRIJLINK, geanalyseerd, goed bevonden en geaccepteerd.

5°. Niettegenstaande ik dit herhaalde malen heb verzocht, is mij de onder 1° bedoelde te Batavia gemaakte analyse geweigerd geworden.

6°. In den laatsten tijd zijn de aangebodene wijnen *alleen op den smaak* afgekeurd en is daarvan geen scheikundige analyse meer gemaakt.

7°. Van eene te Bordeaux gelijktijdig gereed gemaakte partij van 750 kisten, volkomen dezelfde wijn bevattende, zijn alhier 400 kisten geaccepteerd geworden, terwijl de overige 350 kisten *op den smaak* zijn afgekeurd.

8°. In den laatsten tijd zijn aan den leverancier geen afschriften afgegeven van de processen-verbaal van afgekeurde partijen wijn, terwijl dit in den aanvang wel geschiedde.

Commentaren zijn overbodig; een ieder trekke uit het bovenstaande zijne conclusie.

Vreezende reeds te veel van de aandacht mijner lezers gevorderd te hebben, wil ik het hierbij laten om, indien het noodig mocht blijken te zijn, later nog uitvoeriger op deze aangelegenheid terug te komen.

Het doel van dit schrijven toch was geen ander dan om het publiek en speciaal den handel te wijzen op de gevaren, ja de roekeloosheid, die verbonden zijn aan het aangaan van een contract met het Gouvernement van Nederlandsch-Indië voor de levering waarschijnlijk van alle andere benoodigdheden, maar in het bijzonder van wijn.

Dat doel is naar gemeend wordt met dit schrijven bereikt, een ieder is thans gewaarschuwd en zij op zijn hoede.

Doch niet enkel voor hen, die in deze koloniën gevestigd zijn, geldt deze waarschuwing. Behalve dat ik zal zorg dragen voor éene verspreiding in Nederlandsch-Indië van deze brochure, zal ik haar aanbieden aan de leden der beide Kamers der Staten-Generaal en aan de voornaamste dagbladen in

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Nederland verschijnende, terwijl een fransche vertaling hiervan aan de Fransche Regeering en aan de wijnproducenten te Bordeaux zal worden toegezonden.

Met eene publieke bespreking en behandeling van den inhoud van dit geschrift zal een ieder aan zich verplichten

W. VAN HEUSDEN.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA